

Vládní nařízení č. 258/1939 Sb. z. a n.

Dr. Jaromír Nejedlý.

Podle článku 7. odst. 3. výnosu Vůdce a říšského kancléře o Protektorátu Čechy a Morava ze dne 16. března 1939 bylo vyhrazeno říšské vládě stanoviti organizaci, početní sílu a výzbroj vlastních sborů Protektorátu Čechy a Morava, které budou určeny k udržení vnitřní bezpečnosti a pořádku v Protektorátě.

Stanovití početní sílu bezpečnostního sboru Protektorátu Čechy a Morava říšskou vládou samo o sobě nevyžadovalo by zvláštního zákonného opatření, poněvadž právní podklad lze nalézt k tomuto opatření ve výše uvedeném výnosu Vůdce a říšského kancléře. Pro převedení přebytečných osob z řad četnictva a jiných bezpečnostních sborů použila vláda Protektorátu vládního nařízení č. 258/1939 Sb. z. a n. Obtížnost převedení vyplývá hlavně z toho, že četnictvo a ostatní bezpečnostní sbory byly po státoprávních změnách v roce 1938 velmi přeplněny, ježto na mnohem menším území nynějšího Protektorátu Čechy a Morava se soustředilo téměř stejné množství členů bezpečnostních sborů, jaké bylo na celém dřívějším území. Zřejmě vláda Protektorátu Čechy a Morava chtěla zásadně rozřešiti tuto otázku a najednou vyřešiti převod osob přebytečných v bezpečnostních sborech a zasunutí je do těch oborů služby, kde se mohou dobře uplatniti. Vláda zde nestála před problémem novým, neboť již před tím řešila otázku umístění zaměstnanců, kteří se přistěhovali z území připojených k jiným státům v roce 1938 a později otázku umístění bývalých vojenských osob.

Ježto řešení velmi obtížné otázky umístění velkého počtu bývalých vojenských gážístů a jiných vojenských osob bylo šťastně překlenuto vládním nařízením č. 139/39 Sb. z. a n., rozhodla se vláda Protektorátu Čechy a Morava použitím tohoto nařízení i pro umístění přebytečných četnických gážístů, četníků na zkoušku a příslušníků ostatních strážních sborů.

Vláda měla možnost použití starších právních předpisů a to č. 163/1930 Sb. z. a n. a vl. nař. č. 379/38 Sb. z. a n., jímž byla provedena úprava některých personálních poměrů ve veřejné správě a pomocí něhož byli umístěni ti, kdož odešli z území připojených k jiným státům v roce 1938. Vláda však nepoužila těchto starších předpisů, ale opřela se o vládní nařízení č. 139/1939 Sb. z. a n., nikoli však v celém jeho rozsahu, ale o jeho hlavní část totiž o část II., která pojednává převod býv. voj. osob do jiných veřejných a státních služeb. Ostatní části tohoto vládního nařízení, jako úvodní ustanovení a opatření o převodu do jiných služeb než veřejných a závěrečná ustanovení nebyla převzata vládním nařízením č. 258/1939 Sb. z. a n. Z toho, která část vl. nař. č. 139/1939 Sb. z. a n. byla recipována, jest zřejmo, že u četnictva na rozdíl od bývalých vojenských osob, bude převod proveden jen v rámci veřejných nebo státních služeb a jednotlivé osoby nebudou přidělovány do služeb soukromých. Nebude také podporována jejich případná snaha po osamostatnění v soukromém podnikání a podobně.

Značný rozdíl mezi umísťováním členů bezpečnostních sborů a bývalých vojenských osob jest v tom, že na jedné straně se jednalo o likvidaci celé armády, kdežto u četnictva a ostatních strážních sborů se jedná jen o nové umístění poměrně nepatrné částky celého strážního sboru, kdežto ostatní zůstanou dále ve své původní službě. U bývalé armády jen některé osoby, byly přiděleny vládnímu sboru Protektorátu Čechy a Morava, kdežto u četnického sboru jsou toliko výjimečně převáděny některé osoby, které se jeví vzhledem k nové úpravě bezpečnostní služby přebytečnými, kdežto ostatní vykonávají dále svoji původní službu. Těmto přebytečným osobám strážních sborů se vyhrazuje přednostní právo při obsazování uvolněných míst nebo míst, které budou nově zřízeny, takže lze říci, že tyto osoby by přišly v úvahu pro

umístění teprve po bývalých vojenských osobách, jimž toto přednostní právo bylo příznavo dříve než příslušníkům strážních sborů. Důležité jest, že i četnickým osobám, stejně jako býv. voj. gážístům, se po převedení zřizuje služební místo, čehož v zákoně čís. 379/38 Sb. z. a n. nebylo, takže bylo lze přeměnit poměr veřejnoprávní, soukromoprávní a naopak. Pro způsob umístění přeby-
tečných četnických gážístů mimo služební třídy byly stanoveny přesné směrnice § 2, v nichž se přihlíží k jejich dosavadnímu služebnímu zařazení.

Při srovnání umístění četnických gážístů mimo služební třídy podle vlád. nař. čís. 258/39 Sb. z. a n. a býv. voj. gážístů mimo služební třídy podle vl. nař. čís. 139/39 Sb. z. a n. lze zjistiti, že jest téměř stejně postupováno v obou případech, takže umístění obou těchto skupin bude obdobné, neboť četnickým gážístům se dává možnost přejíti do civilní služby a to do úplně stejné, do jaké byli převáděni vojenští gážísté mimo služební třídy.

U četníků na zkoušku bylo použito ustanovení dosud platného pro dělesloužící, kteří stejně jako četníci na zkoušku jsou zařazováni do III. platové stupnice zaměstnanců pomocné služby kancelářské (vl. nař. čís. 113/1926 Sb. z. a n.) nebo do III. stupnice zřízenkové (§ 27 plat. tohoto zákona). Četníkům na zkoušku se tedy dává možnost lepšího umístění, než dělesloužícím, poněvadž skupina pomocných zřízenků, do níž jsou dělesloužící převáděni jest předpokladem pro zařazení do skupiny zřízenkové.

Velmi zajímavé jest, že ačkoliv nadpis vládního nařízení čís. 258 ze dne 24. srpna 1939 mluví o umístování četnických gážístů, četníků na zkoušku a příslušníků ostatních strážních sborů v § 1. odst. 1. tohoto nařízení se uvádí toliko četnictvo, v odstavci 2. téhož § jen povšechně příslušníci ostatních strážních sborů a v § 2. a 3. mluví se opět jen o příslušnících četnictva.

Jest proto nutno zabývat se otázkou osobního rozsahu působnosti tohoto vlád. nař. t. j. zda celé nařízení platí pro všechny osoby v nadpise označené, či, zda platí jednotlivé části nařízení jen pro určité skupiny přebytečných osob, zatím co ostatní části platí pro umístění jiných skupin přebytečných členů strážních sborů. Vzhledem k tomu, že v § 1. vl. nař. čís. 258/39 Sb. z. a n. v odst. 1. se mluví jen o četnictvu, kdežto v 2. odst. o příslušnících strážních sborů, lze míti za to, že II. část vl. nař. čís. 139/39 Sb. z. a n., která jest uvedena v odst. 1., platí jen pro umístování příslušníků četnictva a ne pro příslušníky ostatních strážních sborů.

Bylo by snad lze tvrditi, že četnictvo v 1. odst. § 1. cit. vl. nař. uvedené jest toliko zkratkou pro označení přebytečných členů strážních sborů, čímž by se všichni členové strážních sborů stali účastnými na celém rozsahu druhé části vl. nař. čís. 139/39 Sb. z. a n. a tím i na nároku na definitivní místo, při čemž by bylo vyloučeno změnění jejich poměr veřejnoprávní na soukromoprávní.

Uvážíme-li všechny okolnosti, lze říci, že při přesném posouzení nutno se přikloniti k výkladu restriktivnímu a uznati platnost druhé části vl. nař. čís. 139/39 Sb. z. a n. toliko pro četnictvo a ne pro ostatní členy strážních sborů. Pro umístění ostatních členů strážních sborů, kteří budou přebyteční, platí vl. nař. čís. 379/38 Sb. z. a n. a toliko přednostní právo stanovené § 5. odst. 2. vl. nař. čís. 139/39 Sb. z. a n. Při srovnání odst. 1. a odst. 2. § 1, cit. vl. nař., dojdeme k závěru, že pro četnictvo platí přednostní právo v důsledku odst. 1., poněvadž v něm se recipuje druhá část vládního nařízení čís. 139/39 Sb. z. a n. a tudíž i § 5. odst. 2. tohoto nařízení, kdežto u ostatních strážních sborů platí podle odst. 2. § 1. cit. vl. nař. toliko § 5. odst. 2. vl. nař. čís. 139/39 Sb. z. a n. V tomto druhém odstavci se totiž uvádí toliko přebyteční členové strážních sborů a výslovně se podotýká, že § 5. odst. 2. platí »též« na příslušníky ostatních strážních sborů, z čehož lze právem usouditi, že názor, že odstavec 1. § 1. vl. nař. čís. 258/39 Sb. z. a n. platí jen pro četnictvo, kdežto odst. 2. téhož § jen pro ostatní členy strážních sborů mimo četnictva, jest správný. Jinak by nebylo důvodu, aby určitá část vl. nař. čís. 139/39 Sb. z. a n., která by jako celek

platila pro členy strážních sborů, kdyby četnictvo bylo pouze zkráceným jich označením, byla znovu uváděna právní účinnost.

Dojdeme-li tedy k úsudku, že pro členy bezpečnostních sborů mimo četnictvo neplatí ustanovení části II. nařízení čís. 139/39 Sb. z. a n. a je nutno při jejich umísťování postupovati podle vl. nař. čís. 379/38 Sb. z. a n., protože lze zaměnit jejich původní poměr veřejnoprávní na soukromoprávní. U četnictva se podle § 6. odst. 1. vl. nař. čís. 139/39 Sb. z. a n. zřizuje přidělením nové služební místo.

V § 2. cit. vl. nař. se mluví výslovně o jednotlivých skupinách četnických gážístů a četníků na zkoušku a nikoliv jen povšechně o četnictvu, jak tomu jest v § 1. odst. 1. a § 3. vl. nař. čís. 258/39 Sb. z. a n., kde by bylo lze brátí v úvahu zda četnictvo nenaznačuje všechny přebytečné členy strážních sborů, kterážto skutečnost byla již výše vyvrácena, lze proto určitě tvrditi, že § 2. se týká jen četnictva.

Ve vládním nařízení není žádná zmínka o způsobu, jakým budou umístěni příslušníci ostatních strážních sborů mimo četnictvo, z čehož lze usuzovati, že u nich by přicházela v úvahu ustanovení vládního nařízení čís. 379/38 Sb. z. a n., kde jest vyslovena toliko zásadní myšlenka, že nikdo nesmí býti poškozen při převodu a musí mu zůstatí stejný plat jaký měl dříve, ale je dána možnost změny poměru veřejnoprávního na soukromoprávní.

Stejného názoru lze dosíci, pokud se týká ustanovení § 3. cit. vl. nař. v němž se vylučuje platnost § 5. odst. 1. § 18. vl. nař. čís. 139 pro příslušníky četnictva. Poněvadž však lze míti za to, že možnost převzetí do vládního sboru Čechy a Morava má býti uzavřena všem přebytečným členům bezpečnostních sborů a nejen četnictvu svádělo by to k myšlence, že zde četnictvo jest toliko symbolem. Nutno však býti přesným a trvati na svém restriktivním hledisku a i zde možnost umístění ve vládním sboru Protektorátu Čechy a Morava vyloučí jen pro četnictvo, a nikoli však pro ostatní členy bezpečnostních sborů.

Rozhodování o přidělení podle vl. nař. čís. 238/39 Sb. z. a n. závisí na tom, zda bude nutno uznati někoho za přebytečného v jeho dosavadním služebním postavení. Tuto velmi obtížnou otázku bude řešiti u četnictva ministerstvo vnitra a u ostatních strážních sborů příslušný ústřední úřad.

Nařízení čís. 258/39 Sb. z. a n. nabylo účinnosti dnem 7. listopadu 1939 a lze čekati, že značná část přebytečných osob strážních sborů se dobře uplatní hlavně v řadách obecní policie nebo jiných dozorcích orgánů kde přinese nové poznatky, které si získala ve svém předchozím postavení. Snadnější použití bude u četnictva a státní policie, mnohem těžší u finanční stráže.

Přehled právních předpisů domácích i cizích.

Ze Sbírký zákonů a nařízení Protektorátu Čechy a Morava. Vl. nař. č. 1 o stavebním ruchu prodlužuje účinnost dřívějšího zákona, upravuje poskytování daňových osvobození, záruky a příspěvku Protektorátu na stavbu domů. — Vl. nař. č. 2 prodlužuje působnost revisního odboru ministerstva financí do konce roku 1942. — Vl. nař. č. 3 zbavuje účinnosti vl. nař. č. 270/136 o stráží obrany státu. — Vl. nař. č. 7 o přechodných opatřeních u daně důchodové, všeobecné a zvláštní daně výdělkové rozšiřuje možnost odpisů, zřizování fondů a stanoví nejvyšší procento zatížení uvedenými daněmi. — Vl. nař. č. 10 upravuje zatímní vedení hospodářství Protektorátu Čechy a Morava. — Vl. nař. č. 19 upravuje nově protektorátní příslušnost. — Vl. nař. č. 24 umožňuje zaměstnancům vojenské správy a děle sloužícím, převedeným do občanské státní nebo